

бар, бірақ олардың қоғамдағы нақты позициясы өзгеріссіз қалып отыр. Себебі көптеген жұмыс істейтін әйелдерге Европада білім алуға мүмкіндіктері болған. Ал ондай мүмкіндіктері жоқ әйелдердің жағдайы осал болып тұр.

Сонымен Таяу шығыста феминизмнің 2 түрлі формасы қалыптасты: а) зайырлы феминист әйелдер, б) діни феминист әйелдер. Зайырлы әйелдер дінмен феминизм сәйкес келмейді және дін қоғамға кіре алмайды деп есептейді. Басты мақсаттары – саясатпен күресіп, еркектермен тең дәрежеге жету. Оларға оппозиция ретінде діни феминист әйелдер шығады, олар мәселенің түбі дінде жатыр деп есептейді. Құран мен дін шариғаттарын қайта қарастырып, Құрандағы хақ пен еркек ғалымдардың Құранды тафсир жасауларында айырмашылық бар деп санайды. Әйел мен еркектің теңдігіне Пайғамбар Мұхаммедтің (с.а.с.) бірінші әйелі Хадиджаны дәлел ретінде алады, себебі Хадиджа бай және саудамен айналысқан. Араб әлемінде көпшілігі – діни феминист әйелдер [9,3 б.].

Қорытындылай келе, қазіргі уақытта мұсылман елдерінде әйелдер маңызды рөл атқаруда, осы консервативті қоғамның азаматтары демократияға әйелдердің қатысуынсыз көше алмайтынын түсінді. Сонымен қатар соңғы жылдары білімді әйелдердің саны өсті. Бұл жағымды тенденция әйелдердің әлі де араб көктемнен кейін тоқтамаған зорлық-зомбылықтың нысаны болып табылатындығымен ерекшеленеді. Бахрейнде әйелдерді саяси белсенділігі үшін түрмеге қамау жағдайы әлі де бар, сонымен қатар полицияның қолында өлген әйелдердің жағдайлары да белгілі. Бірақ қалай дегенмен, салыстырмалы түрде әйелдердің жағдайы өзгерді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Малашенко А.В. Исламская альтернатива и исламистский проект. – М.: «Весь мир», 2006. 211 б.
2. The Modern History of Egypt. Vatikiotis P.J – L., 1969. 546 б.
3. Modern Egypt. Cromer E.V. Vol. 1-2. – L., 1908. 634 б.
4. Египетская женщина от фараонов до наших дней. Shafik D. – Kair, 1955.
5. The Egyptian Problem. Chirou V. – L., 1921. 353 б.
6. The Revolutionary Centlewomen in Egypt. Marsot A. L. – Cambridge, 1978. 261б.
7. История феминистского движения в Египте: генезис и современные тенденции. Хоружая Светлана Владимировна. 2017. 17б.
8. Конституция Республики Египет. – М.: 1956.
9. Политический активизм женщин - мусульманок в условиях революционных процессов на Ближнем Востоке. Южанина Марина Владиславовна. 2015. 4б.

ӘОЖ 316.334:81

ҚАЗІРГІ КОРЕЙ ТІЛІНДЕГІ НЕОЛОГИЗАЦИЯ

Ырыс Дилбар Хамзақызы

yrys.dilbar@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, Халықаралық қатынастар факультеті
Шығыстану кафедрасының 1 курс магистранты, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекші – т. Азмұханова А.М.

Мақала корей тілі дамуының қазіргі кезеңіндегі неологизация процестерін зерттеуге арналған. Негізгі мақсат - корей тілі неліктен жыл сайын көптеген неологизмдерді оңай жасайтынын және қабылдайтындығын түсіну.

Зерттеу барысында корей тілінде неологизмдердің пайда болуының сыртқы және ішкі себептерін қарастыруға ерекше назар аударылды. Сыртқы - бұл тілге тікелей әсер ететін қоғам дамуындағы ерекше құбылыстар мен үрдістер. Алайда, кез-келген әлеуметтік фактор кез-келген тілге әсер етеді, кез-келген қоғамда өзгерістер орын алады. Бірақ әрбір тіл

неологизмдердің үлкен санының пайда болуына назар аудармайды, әрбір тіл үшін неологизм сөздерінің үнемі жаңартылуы өзекті емес. Осылайша, ішкі себептерді ескеру қажет болды. Нақты материалдарды жинауға 2007 жылы корей тілінің ұлттық институты шығарған неологизм сөздігі, сондай-ақ, елдің әр түрлі мерзімді басылымдарының 2017 жылға арналған материалдары негіз болды.

Тіл әрқашан неогенез, яғни жаңаның пайда болуы. Тіл қоғамда болып жатқан кез-келген өзгерістерді көрсетеді және жеке адамның ғана емес, бүкіл халықтың ойлау қабілетін қалыптастырады. Тіл бізге қандай да бір халықты, оның өмір салты мен әлемдік бейнесін жақсы түсінуге мүмкіндік береді.

Лексика барлық экстралингвистикалық өзгерістерді көрсетеді және тілдің ең жылжымалы бөлігі болып табылады. Тілде жаңа формациялар пайда болады, сөздер жаңа мағыналарға ие болады, эмоционалды экспрессивті коннотация, сөздер ескірген категорияға айналады, неологизмдер жалпы сөздерге айналады, терминологиялық сипатын жоғалтады.

Корея Республикасының Үкіметі 1992 жылдан бастап неологизмдер саласындағы жазбалар мен жіктеулерді жүргізіп келеді, бұл осы лингвистикалық құбылыстың маңыздылығын көрсетеді. Бұл аймақ 1988 жылы Сеулдегі Олимпиадалық ойындардан кейін белсенді дами бастады, өйткені Кореяның өзінде, сондай-ақ бүкіл әлемде қоғамдағы барлық өзгерістерге тіл қатты жауап бере бастады. Корей тіліндегі лексикалық өзгерістерге деген қызығушылық жаңа сөздіктердің басылып шығуы мен жинақталуынан көрінеді. Мысалы: 2002 년 이후 생겨난 새말. 사전에 없는 말신조어. 국립국어원. 2007. [Ичхонинён иху сэнъгёнан сэмаль. Сачжоне омнын маль синчжоо] Корей тілінің ұлттық институты 2007 жылы шығарған жинақ. Сонымен қатар, неологизмдер тікелей осы мекеменің сайтында тіркеледі.

Неологизмдер дегеніміз – тілде қоғамның және түсініктердің дамуына байланысты пайда болған жаңа сөздер жиынтығы. Неологизм – (гр. neos – жаңа, logos – сөз) – қоғамдағы саяси, мәдени, экономикалық қатынастардың, ғылым мен техниканың дамуына байланысты тілге енген жаңа сөздер мен сөз тіркестері, фразеологиялық оралымдар [1, 413 б]. Сонымен қатар, неологизмдерді окказионализмдермен шатастырмау керек. Р.Ю. Намитокова тілдің неологизмдері мен авторлық окказионализмдерді ажыратады (жеке неологизмдер) [2, 27 б.]. Айта кету керек, Т.В. Жеребилоның сөзіне сүйенсек, окказионализмдер әдеби тілдің нормасына айналмай, авторлық сөйлеу фактілері болып қала береді, ал неологизмдер сөздік құрамында берік бекітіледі [3, 219 б].

Неологизация процесінде факторлардың екі тобы қатысады - сыртқы және ішкі. Сыртқы - бұл тілге тікелей әсер ететін қоғам дамуындағы ерекше құбылыстар мен үрдістер. Ішкі - тілдік құрылымдық, морфологиялық және басқа заңдылықтары мен принциптерінің жиынтығы, ол неологизмдердің пайда болуына әсер етеді. Корей тілінде жыл сайын көптеген неологизмдер пайда болады, бұл корей тілі жаңа сөздерді оңай жасайды және қабылдайды деген қорытынды жасауға мүмкіндік береді. Алдымен неологизмдердің пайда болуына ықпал ететін сыртқы факторларды қарастырайық. Жаңа лексиканы таратуда және құруда бұқаралық ақпарат құралдары маңызды рөл атқарады, өйткені олар қоғамдағы аздаған өзгерістерге белсенді жауап береді: олар елдегі және әлемдегі саяси, мәдени оқиғалар, әлеуметтік және табиғи апаттарды бейнелейді. Бұқаралық ақпарат құралдары - қоғамның ажырамас бөлігі, нәтижесінде олар ұжымдық тілде көрініс табады. Сондықтан мұндай лексикалық бірліктер жеке неологизмдерден өзгеше тілдік сөздіктерде және анықтамалық кітаптарда тіркеледі [4, 6 б]. Осы неологизмдерді зерттей отырып, белгілі бір тарихи кезеңдегі қоғамның көптеген салаларының жай-күйін түсінуге және сипаттауға болады. Сонымен қатар, олар қоғамда болып жатқан процестерді түсіну үшін ғана емес, сонымен қатар аударма мен коммуникацияның практикалық мақсаттары үшін де маңызды. Осылайша, неологизмдердің пайда болуына ықпал ететін сыртқы факторларға қоғамда болып жатқан әртүрлі процестер мен өзгерістер, халықаралық іс-шаралар, сән, бедел, сонымен қатар технологиялардың жедел дамуы мен ғылыми жетістіктерді енгізу жатады деп қорытынды жасауға болады. Бұқаралық ақпарат құралдарында корейлердің өмір жолында болған

өзгерістерді көрсететін әлеуметтік дискурсқа қатысты жаңа сөздер үнемі пайда болады. Мысалы: 노모어영클족 (no more uncle) [нoмooнъкхыль чжок] немесе 노무족 [No more Uncle] [нoмучжок]. Бұл лексикалық бірлік 40-50 жастағы сәнді ұстанатын, өзіне көп көңіл аударатын және белсенді өмір салтын ұстанатын ер адамдарды атау үшін қолданылады. Неологизмдердің қолданылуын прагматикалық талдау олардың бірқатар маңызды функцияларды - номинативті, эвфемистік, лексикалық ресурстарды үнемдеу және т.б. сияқты маңызды функцияларды орындайтынын көрсетті. Олардың ішінде оқырман назарын аудару функциясы айрықша назар аударады, ол үшін неологизмдер тиімді құралдардың бірі болып табылады. Олар кескінге, адамға, басқа лексикалық бірлікке аллюзия жасай алады, әрқашан түрлі-түсті контрастын көлеңкесін алып жүре алады, бұл оларға осы немесе басқа ақпаратты қабылдауға тиімді әсер етуге мүмкіндік береді. Сонымен, алдыңғы мысалда біз неологизмнің Оңтүстік Корея президенті Но Мухённің есімімен ұқсастығын бірден көреміз. Бұл адамның бейнесі неологизмнің мағынасын анықтамаса да, мұндай сөз ойынын қолдану оқырман назарын өзіне аударатындығы рас [5, 122 б].

Саяси дискурс ерекше қызығушылық тудырады. Оған бір мысал ретінде 이니블루[инибыллу] бола алады. Корея Республикасының жаңа президенті Мун Дже Иннің үлкен танымалдығы аясында пайда болды. Неологизм президент есімінің соңғы буынын еркелетіп кішірейтілген бұынға ауыстыру нәтижесінде шықты 0|니[ини]. Екінші бөлім - көк түсті - демократиялық партияның түсі.

Компьютерлік технологиялар, телекоммуникациялар және Интернет саласындағы неологизмдерді қарастырайық:

네티파라치 (netizen + paparazzi) [непхарачхи] - "атақты адамдардың жеке өмірі туралы ақпаратты орналастыратын интернет-пайдаланушы".

댓글파라치 (댓글+ 파라치: paparazzi) [тэтпхарачхи] - «Интернетте жағымсыз пікірлерді жариялау».

디지털치매(digital) [дичжитхоль чхимэ] - «Электрондық гаджеттерге толық тәуелділіктің нәтижесінде есте сақтау қабілетінің нашарлауы, санада санау және т.б.» [6, 116].

Тілде неологизмдердің пайда болуына ықпал ететін сыртқы факторларды қарастырдық. Алайда, кез-келген әлеуметтік фактор кез-келген тілге әсер етеді, кез-келген қоғамда өзгерістер болады. Неологизмдердің сөздіктерін үнемі жаңартып отыру әр тілге қатысты бола бермейді, бірақ көптеген тілдер көптеген неологизмдердің пайда болуымен көп көңіл бөлмейді. Осылайша, олардың пайда болуының ішкі себептері де бар екенін аңғаруға болады. Ол - тілдің құрылымы және морфемалардың бір-бірімен тез үйлесуі [7, 98].

Бұл мәселені түсіну үшін кейбір неологизмдердің құрылымдық талдауларына жүгінеміз.

Көптеген неологизмдер тілге экстралингвистикалық жаңа ұғымдармен толықтырылуына байланысты енеді. Мысалдарға мыналар кіреді:

스카이스ёр핑 (sky surfing) [скхаисопхинъ] – «скайсёрфинг»

실버폰 (silver phone) [сильбопхон] – «телефон для пожилых людей»

Қорытындылай келе, корей тілі қоғамда өзінің "ұжымдық" көріністерін – адамдардың өміріне әсер ететін маңызды процестер мен құбылыстарды табатын неологизмдерді өте оңай қабылдайды және жасайтынына көз жеткіздік. Бұған қосымша сыртқы факторлар да әсер етеді - жаңа технологияларды енгізу, әлеуметтік прогресс, жаһандану және т.б. Алайда, мұның өзі қазіргі корей тілінде көптеген неологизмдердің болуын түсіндірмейді, сондықтан тілдің құрылымын қарастыру қажет. Корей тілінің неологизмдерінде біз бұл тілдің ежелгі тіл екенін, сонымен бірге жаңа элементтерді тез әрі оңай қабылдайтынын көреміз. Осы факторларға байланысты корей тілінде неологизация өте қарқынды жүреді деп айта аламыз.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. М.: Советская энциклопедия, 1966. 413 б.
2. Намитокова Р. Ю. Авторские неологизмы: словообразовательный аспект. Ростов-н/Д: Изд-во Ростов. ун-та, 1986. 253 б.
3. Жеребило Т. В. Словарь лингвистических терминов. Изд. 5-е, испр. и доп. Назрань: Пилигрим, 2010. 486 б.
4. Беянина Т. С. Пути возникновения неологизмов в современном японском языке. Днепрпетровск, 2012. 6 б.
5. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию. М.: Прогресс, 1984. 400 б.
6. Пакулова Я. Е. Корейские неологизмы XXI века, генетически восходящие к китайским корням // Филологические науки в МГИМО. № 24 (39). М.: МГИМО(У) МИД России, 2006. Б. 130.
7. Лопатин В. В. Рождение слова. Неологизмы и окказиональные образования. М., 1973. 152 б.

Подсекция 5.5 ТЮРКСКИЙ МИР: ИСТОКИ И СОВРЕМЕННОСТЬ

УДК 88.02

РОЛЬ И СТАТУС ЖЕНЩИНЫ В ТЮРКСКОМ ОБЩЕСТВЕ

Асаинова Айдана Канатовна

assainova603@gmail.com

Студентка 4 курса ФМО специальности иностранная филология: турецкий язык
ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан
Научный руководитель – А.Б. Шалдарбекова

В статье представлен статус женщин в средневековом тюркском обществе. Приведен анализ особенностей статуса женщин письменных и археологических материалов, который позволил детализировать наблюдения о положении представительниц слабого пола в социуме кочевников средневековья. Женщина, являющаяся носителем и хранителем культуры народа, на протяжении всей истории этноса привлекает внимание ученых колоритностью своего образа, многофункциональностью и неоднозначностью толкования ее статуса в традиционном обществе. Именно поэтому образ женщины нашел отражение во всех пластах культуры тюркского народа. Постоянный интерес к образу тюркской женщины доказывает ее непреходящее значение в культуре народа.

Вопрос о роли и месте женщины в древнетюркском обществе VI–X веков в историографии находил отражение в контексте более широкой проблематики, связанной с социальной структурой, формами социальной зависимости, характером древнетюркской семьи. Исследователи интерпретировали результаты археологических раскопок целого ряда памятников скифо-сарматского периода, включавших захоронения «выдающихся» женщин, которые занимали достаточно высокое место в обществе, а их социальная роль явно не ограничивалась ведением домашнего хозяйства [1, С. 275–276]. Также отмечают, что женские погребения этнографического времени, изученные в различных районах Центральной Азии, по составу сопроводительного инвентаря значительно «богаче» мужских [2, С. 129]. Турецкий социолог М. Зийя (ГёкАлп) считал, что у доисламских тюрков женщины имели право участвовать в собраниях знати (*той, курултай*), а каган принимал